

Handläggare
Lena Alksten
Telefon: 08 508 26 241

Till
Äldrenämnden
Den 29 augusti 2024

Skrivelse angående svenska språket i äldreomsorgen

Svar på skrivelse från Liliane Åkerlund och Åke Nordlund båda (SD).

Förvaltningens förslag till beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen om det svenska språket i äldreomsorgen.

Sammanfattning

Äldrenämnden har tagit emot en skrivelse om det svenska språket i äldreomsorgen från Sverigedemokraterna. Skrivelsen innehåller fem frågor som besvaras i tjänsteutlåtandet.

Bakgrund

Äldrenämnden gav den 23 mars 2023 förvaltningen i uppdrag att svara på en skrivelse om språkrav i äldreomsorgen från Liliane Åkerlund och Åke Nordlund (SD).

Ärendet

Skrivelsen berör frågor om personalens kunskaper i svenska.

Skrivelsen innehåller fem frågor:

1. Finns det något äldreboende i Stockholm som garanterar svenska traditioner och personal med mycket goda kunskaper i svenska?
2. Vad ser förvaltningen för förutsättningar för att införa språktester i svenska vid nyrekryteringar inom äldreomsorgen?
3. Kan förvaltningen identifiera några risker med införande av språktester?
4. Har det genomförts någon undersökning avseende svenskkunskaperna hos medarbetare inom äldreomsorgen?

5. Vad görs idag för att garantera en hög nivå i svenska språket hos medarbetarna?

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande äldreomsorgsfrågor. Samverkan med de fackliga organisationerna har skett i förvaltningsgruppen den 23 augusti 2024.

Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet 22 augusti 2024 och socialnämndens, äldrenämndens och överförmyndarnämndens gemensamma råd för funktionshinderfrågor den 24 augusti 2024.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stadens äldreomsorg ska vara av god kvalitet med medarbetare som har rätt kompetens för att klara uppdraget. En del av detta är att alla medarbetare har rätt kompetensnivå i svenska. Medarbetarna ska förstå muntliga och skriftliga instruktioner samt kunna skriva och läsa social dokumentation. Det är viktigt att varje chef har en god bild av verksamhetens och medarbetarnas individuella kompetensutvecklingsbehov och en plan för detta. I flera av stadens äldreomsorgsverksamheter behöver ett språkstödande arbetssätt vara en del av den dagliga verksamheten. Äldreförvaltningen arbetar för att språkstödande arbete ska bli ett ordinarie arbetssätt inom alla delar av äldreomsorgen. Detta sker genom långsiktiga insatser för språkstödande arbetsplatser – exempelvis fortbildning i form av språkstödande ledarskap för chefer, fortsatt utbildning och stöd till språkombud samt språkstödande insatser på arbetsplatserna med verksamhetsförlagt lärande. Utöver detta pågår individuell kompetensutveckling genom exempelvis kombinationsutbildningar i vård och svenska.

1. Finns det något äldreboende i Stockholm som garanterar svenska traditioner och personal med mycket goda kunskaper i svenska?

Det finns inget vård- och omsorgsboende i dag som ger garantier om svenska traditioner och personal med mycket god kunskap i svenska. De flesta av Stockholms stads särskilda boenden för äldre erbjuder äldreomsorg på svenska och utgår från svensk kultur och traditioner. Verksamhetens anpassas även efter de äldres önskemål och behov så det förekommer även inslag från andra kulturer och traditioner. Om det finns äldre personer på boendet som behöver stöd på ett annat språk än svenska tillgodoser man det i möjligaste mån med de personalresurser som finns.

Det finns även några särskilda boenden som har en annan profil som till exempel spansk-, finsk- och persisk inriktning.

2. Vad ser förvaltningen för förutsättningar för att införa språktester i svenska vid nyrekryteringar inom äldreomsorgen?

Förvaltningen ser positivt på att använda arbetsprov för de som söker arbete i äldreomsorgen i syfte att säkerställa att de sökande har den kunskap som krävs för att behärska samtliga arbetsmoment. Arbetsprovet ska då inte enbart fokusera på språket utan också testa den sökandes omvårdnads kunskap.

3. Kan förvaltningen identifiera några risker med införande av språktester?

Förvaltningen ser inga risker gällande arbetsprov i samband med rekrytering för att se att medarbetaren har den kunskap som krävs för att klara arbetet. Det finns däremot risker med rena språktester där samtliga medarbetare testas. Det kan leda till att man endast fokuserar på språket och inte ser de andra viktiga delarna som behövs för att klara samtliga färdigheter och moment i arbetet.

4. Har det genomförts någon undersökning avseende svenskkunskaperna hos medarbetare inom äldreomsorgen?

Äldreförvaltningen har inte genomfört någon generell undersökning av medarbetarnas kunskaper i svenska. I stadsdelsförvaltningarna pågår kompetenskartläggningar på individnivå och det är ett krävande arbete som tar tid. Enhetscheferna efterfrågar ofta stöd av studie- och yrkesvägledare för att få fram, tolka betyg och sätta upp individuella kompetensutvecklingsplaner.

5. Vad görs idag för att garantera en hög nivå i svenska språket hos medarbetarna?

Förvaltningen fortsätter samarbetet med arbetsmarknadsförvaltningen i språksatsningen som innebär att språklärare kommer ut till arbetsplatsen och undervisar utvalda grupper medarbetare i svenska. Undervisningen kopplas till olika moment och situationer i medarbetarnas arbete. Varje termin är 15 grupper i gång i stadsdelsförvaltningarna och de träffas en halv dag i veckan under 15 veckor. Grupperna tränar på såväl muntlig som skriftlig kommunikation. I språksatsningen ingår även stöd för chefen och arbetsplatsen i hur man arbetar med språkstödande arbetssätt och med enhetens språkombud i syfte att behålla och utveckla dem språkliga kompetensen på arbetsplatsen. Språkombud är medarbetare som har fått ett uppdrag av chefen att stödja kollegor när det gäller språkutveckling. Språkombuden arbetar med stöd av chefen för att göra hela arbetsplatsen språkutvecklande och för en

bättre kommunikation. Det kan både handla om att stödja dem som har ett annat modersmål än svenska och att hjälpa kollegor i frågor om vardaglig språkanvändning.

Medarbetarna i språksatsningen blir uppmärksammade på vad de kan och vad de behöver öva på och många får inspiration till att fortsätta att studera. Språksatsningen har också lett till att det språkstödjande arbetet har tagit fart, fler språkombud är aktiva och antalet konflikter i arbetsgruppen har minskat.

Arbetsmarknadsförvaltningen har även ett projekt för kompetensförsörjning i äldreomsorgen med medel från Europeiska socialfonden tillsammans med äldreförvaltningen och tre stadsdelsförvaltningar, Enskede-Årsta-Vantör, Farsta och Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltningar. I projektet får medarbetare utbildning i vårdämnena i kombination med svenska.

Utöver detta finns den statliga satsningen Äldreomsorgslyftet som ger medarbetare möjlighet att studera kombinationsutbildningar till undersköterska med vård och svenska. Det innebär att medarbetaren själv söker kombinationsutbildning på Komvux i sin hemkommun. Under medarbetarens studietid kan enheten söka medel från Äldreomsorgslyftet.

Patric Rylander
Äldredirektör

Jonna Hermansson
Avdelningschef

Bilagor

Skrivelse angående svenska språket i äldreomsorgen av Liliane Åkerlund (SD) och Åke Nordström (SD)